

JEŽ SE STALA SLUNCEM

Velkolepé ve všech
ohledech. Válka, touha,
pomsta, politika – Shelley
Parker-Chan všechny aspekty
vyvážila dokonale.

*Samantha Shannonová,
autorka románu Převorství
u pomerančovníku*

Shelley
Parker-Chan

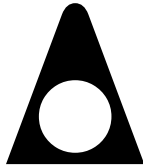
Host

Automatizovaná analýza textů nebo dat
ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU je bez
souhlasu nositele práv zakázána.

SHE WHO BECAME THE SUN
Copyright © 2021 by Shelley Parker-Chan
All rights reserved
Jacket art by JungShan
Map art by Tor
Translation © Vojtěch Ettler, 2024
Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2024
(elektronické vydání)
ISBN 978-80-275-2188-3 (PDF)
ISBN 978-80-275-2189-0 (ePUB)
ISBN 978-80-275-2190-6 (MobiPocket)

Vše, ó mniši ctihodní, hoří [...] A čím to hoří?
Plamenem vášně, pravím vám, plamenem nenávisti,
plamenem zaslepení. Hoří to zrozením, stářím,
smrtí, lítostí, nářky, utrpením, žalem i beznadějí.
ÁDITTAPARIJÁJA SUTTA: *Ohnivě kázání*

(1345-1354)

1

*Povodí řeky Chuaj,
jižní Che-nan, 1345*

Zapadlá vesnice v provincii Čung-li ztěžkle ležela na slunci jako zmožené psisko, které vzdalo hledání stínu. Všude kolem se táhla jen holá nažloutlá země rozpukaná po vzoru želvího krunýře a ve vzduchu se vznášel zápach horkého prachu, jako když se pálí kosti. Sucho panovalo už čtvrtým rokem. Vesničané dobře znali příčinu svého utrpení a proklínali za to barbarského císaře sídlícího ve vzdáleném hlavním městě kdesi na severu. Všechno, co je spojeno vláknem životní síly *čchi*, se navzájem ovlivňuje i na dálku, a tudíž osobnost císaře rozhoduje o osudu země, jíž vládne. Vláda dobrého panovníka je odměňována bohatou úrodou, zato špatného vladaře stíhají záplavy, sucho a nemoci. Stávající vládce říše Velké Jüan nebyl pouze císař, ale také velký chán: pocházel z rodové linie mongolského dobyvatele Kublajchána, který před sedmdesáti lety rozprášil poslední místní dynastii. Uzurpoval si boží světlo mandátu Nebes už jedenáct roků, a v zemi tak živořily desetileté děti, které nepoznaly nic jiného než zkázu a zmar.

Druhá dcera rodiny Ču, které onoho vyprahlého roku Kohouta bylo asi deset let, myslela na jídlo a rázovala přitom za chlapci ze vsi na pole zemřelého souseda. Jelikož měla široké čelo a postrádala roztomilou dětskou baculatost, připomínala kostnaté hnědé saranče. A stejně jako tento hmyz

neustále přemýšlela nad tím, co by mohla sníst. Jenže vyrostla na jednotvárné venkovské stravě a pouze matně tušila, že existuje i něco lepšího, takže se její představivost omezovala výhradně na otázku množství. V tu chvíli zrovna snila o misce jáhlové kaše. Před svým vnitřním zrakem ji naplnila až po okraj tak, že se kašovitá hmota chvěla pod napnutým škraloupem, a zatímco spěchala za ostatními, až bolestně rozkošnický rozjímalala nad tím, jakým způsobem si nabere první lžíci, aby neutrousila ani kapku. Seshora (ale to by se kaše mohla roztéct do stran), nebo z boku (zaručená pohroma)? Jistou rukou, nebo hezky zlehka? Byla do své pomyslné hostiny natolik zabraná, že si ani nevšimla nedalekého skřípotu hrobníkovy lopaty.

Na poli se dívka vydala přímo ke stromořadí státých jilmů na protější okraji. Bývaly to krásné stromy, ale děvče na ně nevzpomínalo s lítostí. Když se nic neurodilo potřetí za sebou, vesničané přišli na to, že své nádherné jilmly mohou podříznout a sníst jako cokoli jiného. *A na to rozhodně má cenu vzpomínat*, pomyslela si dívka. Na nevlídnou, nahnědlou trpkost šestkrát převařeného jilmového kořenu, který navozoval mírnou nevolnost a tváře se po něm krabatily vzdálenou připomínkou požitku z jídla. Nebo ještě lépe: na mouku z jilmové kůry smíchanou s vodou a slaměnou řezankou, uhnětenou na sušenky a upečenou nad mírným plamenem. Jenže všechno jedlé už z jilmů dávno zmizelo, a tak si jich dnes vesnické děti všimaly jen proto, že sloužily jako úkryt myším, kobylkám a dalším laskominám.

Ačkoli si dívka přesně nepamatovala kdy, v určitou chvíli se stala jediným děvčetem ve vesnici. Neměla z takového vědomí dobrý pocit a raději na to vůbec nemyslela. Navíc ani nebylo nad čím hloubat — až příliš dobře věděla, jak k tomu

došlo. Když měla rodina jednoho syna, jednu dceru a dva žvance jídla, kdo by jím plýtvat na holku? Snad ještě pokud se dotyčná dcera uměla obzvlášť ohánět. Dívka si uvědomovala, že není o nic užitečnější, než bývala ta mrtvá děvčata. A také že je ošklivější. Pevně stiskla rty a přidřepla si k prvnímu jilmovému pahýlu. Lišila se od nich tím, že se naučila shánět potravu na vlastní pěst. Takový nepatrný rozdíl, a přitom dva tak protikladné osudy.

Vtom chlapci, kteří běželi napřed k nejlepšímu místěčkům, začali pokřikovat. Vypátrali kořist, a přestože se taková metoda v minulosti příliš neosvědčila, snažili se ji vyhnat ven tak, že kolem tloukli a rýpali klacky. Dívka využila jejich nepozornosti a vytáhla ze skryše nastraženou past. Odjakživa měla šikovné ruce, a když ještě na takových věcech záleželo, její pletené košíky sklízely četné pochvaly. Teď se v její proutěné pasti nacházela odměna, jakou by chtěl každý: ještěrka dlouhá jako dívčino předloktí. Jen co ji dívka spatřila, na nějakou kaši okamžitě zapoměla. Rozbila ještěrce hlavu o kámen a držela ji mezi koleny, zatímco obhlížela další své nástrahy. Když objevila hrst cvrčků, nemohla se na ně vynadívát. Z myšlenky na tu oříškovou, křupavou chuť se jí sbíhaly sliny. Ovládla se, zavázala je do kusu látky a dala si je do kapsy na později.

Vrátila pasti na původní místo a narovнала se. Nad silnicí vedoucí přes kopce za vesnicí se zvedal oblak zlatavého spráše. Pod blankytnými prapory stejné barvy jako mandát Nebes držžený mongolskou vládnoucí linií se ze severu valila tmavá řeka kožených zbrojí vojáků. Každý v povodí Chuaj znal vojsko krále Che-nanu, mongolského šlechtice zodpovědného za potlačování rolnických povstání, která v oblasti vypukala už déle než dvakrát tak dlouho, co byla dívka na

světě. Králova armáda každý podzim pochodovala na jih a každé jaro se vracela do kasáren v severním Che-nanu, pravidelně jako koloběh ročních období. Vojsko se nikdy nepřiblížilo k Čung-li víc než teď a nikdo z Čung-li se nikdy nepřiblížil k němu. Černá řeka pomalu stékala po úbočí a hladina z lidských těl se třpytila, jak kovové přezky na brnění vojáků odrážely sluneční paprsky. Ten pohled byl tak vzdálený dívčině životu, že jí přišel až neskutečný, asi jako tesklivé kejhání hus přelétajících vysoko nad hlavou.

Dívka měla hlad a sluníčko ji zmáhalo, takže ji výjev záhy omrzel. Popadla ještěrku a otočila se k domovu.

V poledne si dívka přehodila přes ramena tyč se dvěma vědry, vyrazila ke studni a vrátila se celá zpcená. Vědra každým dnem těžkla, protože v nich už nebyla ani tak voda, jako spíš naoranžovělé bláto ze dna studny. Půda jim odmítala vydat úrodu, ale teď jako by si umínila, že se jim vnutí v každém písčitém doušku. Dívka si vzpomínala, jak se jednou několik vesničanů pokusilo pozřít koláče uplácené z bahna. Ze soucitu ji bodlo u srdce. Kdo by se neodhodlal k čemukoli, jen aby utišil svíravou bolest v prázdném žaludku? Možná by to zkusili další, jenže dotyčným nebožákům oteklo břicho i končetiny, nedlouho poté zemřeli a zbytek vesnice to vzal na vědomí.

Rodina Ču žila v dřevěné chýši o jediné místnosti postavené v časech, kdy ještě kolem hojně rostly stromy. To už bylo dávno a děvče si na to nepamatovalo. Čtyři roky vysychání zapříčinily, že se všechna obvodová prkna zkroutila od sebe, takže uvnitř foukalo stejně jako venku. Jelikož však nikdy nepršelo, nešlo o nic hrozného. Kdysi v chatrči bydlela celá rodina: babička i děda z otcovy strany, dva rodiče a sedm dětí.

Jenže s každým rokem sucha se jejich počet zmenšoval, až zbyli jenom tři: dívka, starší bratr Ču Čchung-pa a jejich otec. Jedenáctiletý Čchung-pa se vždycky těšil přízni kvůli tomu, že se narodil ve šťastném znamení jako osmý ve své generaci mužských příbuzných. Když nakonec jako jediný přežil, bylo ještě zjevnější, že mu Nebesa přejí.

Dívka odnesla vědra až do kuchyňky v podobě otevřeného přístřešku s rozviklaným stolkem a stropním hákem na zavěšení kotlíku nad oheň. Na stolku stál hrnec a dvě hliněné nádoby se žlutými fazolemi. Cár starého masa pověšený na hřebíku bylo všechno, co zbylo z otcova tažného buvola. Dívka flákotu sundala a vytřela s ní vnitřek hrnce, což dělávala její matka, aby ochutila polévku. Vskrytu však dívka měla pocit, že to bylo podobné jako doufat, že bude po masu chutnat uvařené sedlo. Rozvázala si sukni, zavázala ji přes hrnec a chrstla do něj vodu ze džberu. Pak z látky seškrábla koláč bláta a zase si sukni nasadila. Nebyla o nic špinavější a voda byla alespoň čistá.

Zrovna zapalovala oheň, když se objevil její otec. Pozorovala ho zevnitř přístřešku. Patřil k lidem s očima, které vypadaly prostě jako oči, a nosem, který byl prostě jako nos. Nebyl ani takový, ani onaký. Hladovění mu napjalo kůži na obličejí do té míry, že byla od lícní kosti po bradu v jedné rovině, stejně jako pod celou bradou. Tu a tam dívku napadlo, jestli je její otec vlastně mladý muž, nebo stařec. Nedalo se to určit.

Otec nesl v podpaží tykev. Zakrslou, velkou asi jako novorozeně. Její bělavá slupka byla zaprášená, jak tykev skoro dva roky čekala pod zemí. Rozněžnělý výraz na otcově tváři dívku překvapil. Takhle ho ještě nikdy neviděla, ale tušila, co to znamená. Jednalo se o jejich poslední tykev.

Otec si dřepł k zarovnanému pařezu, na kterém kdysi střnali slepice, a tykev na něj položil, jako by obětovával předkům. Napřáhl se sekáčkem a zaváhal. Dívka věděla, co mu běží hlavou. Rozseknutá tykev nevydrží. Zaplavily ji smíšené pocity. Během příštích pár dní budou mít co jíst! Odkudsi se vynořila vzpomínka: osolený vývar z vepřových kostí, na jehož hladině plavou kapičky zlatavého oleje. Téměř rosolovitá dužina tykve průhledná jako rybí oko se jí lahodně rozpívá mezi zuby. Jenže jakmile tykev dojde, zbudou už jen žluté fazole. A po žlutých fazolích nezbude nic.

Sekáček se zakousl do špalku a krátce nato dívčin otec vešel pod stříšku. Když jí podával kus tykve, něžný výraz byl tentam. „Uvař to,“ přikázal úsečně a odkráčel.

Dívka tykev oloupala a nakrájela tvrdou bílou dužinu na kostky. Už zapomněla, jak voní: jako vosk a svěží květy jilmu. Na okamžik ji posedla touha strčit si kousek do pusy. Z dužiny, semínek, a dokonce i ostré slupky ji na jazyku brnělo nádherně slastným požitkem z *jedení*. Ztěžka polkla. Věděla, zač v otcových očích stojí, a uvědomovala si, jaké riziko by tou krádeží podstoupila. Ne všechny zemřelé dívky sešly hlady. Lítostivě vysypala tykev do hrnce a přidala hrst fazolí. Vařila směs tak dlouho, dokud jí vystačilo dřevo, potom vzala hrnec do dvou přeložených kousků kůry jako do chňapek a odnesla jídlo do domu.

Čchung-pa vzhlédl z holé podlahy, kde seděl vedle otce. Na rozdíl od něj bratrův obličej rozhodně stál za povšimnutím. Měl bojovně rostlou bradu a čelo hrbolaté jako vlašský ořech. Kvůli těm rysům byl tak mimořádně ošklivý, že na něj přihlížející bezděky užasle zírali. Bratr si vzal od dívky lžici a naložil nejdřív otci. „Otče, najez se, prosím.“ Poté obsloužil sebe a nakonec sestru.

Dívka zamžourala do své misky a našla tam jen fazolky a vodu. Mlčky provrtala bratra pohledem. Ten už ale jedl a nevnímal si jí. Sledovala, jak mu v ústech mizí masitý kus tykve. Ve tváři se mu nezračila krutost, pouze blaženě zaslepené uspokojení člověka, který se stará výhradně o sebe. Dívka věděla, že podobu rodiny určují otcové a synové, stejně jako rodina určuje podobu světa, a přes veškerá zbožná přání vlastně nikdy doopravdy neočekávala, že jí dovolí tykev ochutnat. Přesto ji to naplňovalo hořkostí. Spolkla lžici polévky. Sousto jí klouzalo tělem jako žhavý uhlík.

Čchung-pa zahuhlal s plnou pusou: „Otče, dneska jsme skoro chytili krysu, ale utekla nám.“

Dívka si vzpomněla, jak chlapci otloukali pahýl klacky, a opovržlivě si pomyslela: *Skoro*.

Bratr na ni upřel zrak. Ale jestli čekal, že se s něčím dobrovolně vytasí, měl smůlu. Po chvilce bez okolků prohlásil: „Ty jsi ale něco chytila. Dej mi to.“

Dívka s pohledem zavrtaným do misky nahmatala v kapse balíček cvrčků. Předala ho bratrovi. Žhavý uhlík narostl.

„To je všechno, ty darmošlapko?“

Vzhlédla tak prudce, že ucukl. Nedávno jí tak začal říkat po vzoru jejích otce. Žaludek měla sevřený jako zařátou pěst. Záměrně stočila myšlenky k ještěrce ukryté v kuchyni. Usuší ji a tajně spořádá úplně celou sama. To jí bude stačit. Musí.

Dojedli mlčky. Když děvče vylizovalo svou misku dočista, otec položil dvě tykvová semínka na neumělý rodinný oltář: jedno k nasycení předků a druhé k ukojení potulných hladových duchů, na které už si neměl kdo vzpomenout.

Po chvíli se dívčin otec ze strnulého pokleku před oltářem zvedl. Obrátil se zpátky k dětem a s tichou zuřivostí prohlásil: „Už brzy přijde den, kdy naši předci zasáhnou a ukončí tohle trápení. *Vím to.*“

Dívka nepochybovala, že má pravdu. Byl starší a zkušenější než ona. Jenže když si zkusila představit budoucnost, nedokázala to. Nenapadalo ji nic, co by nahradilo ono neměnné, hladové bezčasí. Zuby nehty se držela života, protože měla pocit, že za to stojí, i kdyby třeba jen jí. Ale když se nad tím zamyslela, vlastně netušila proč.

Dívka a Čchung-pa netečně seděli na zápraží a vyhlíželi ven. Jedno jídlo denně nemohlo nikomu vyplnit čas. V pozdním odpoledni panovalo to nejhorší vedro, kdy ustupující slunce, rudé jako mandát Nebes posledního rodilého císaře, pozpátku bičovalo vesnici. Jakmile sluneční kotouč zašel za obzor, rozhostilo se jen mrtvolné dusno. Tam, kde ve vesnici živořila rodina Ču, stály chatrče daleko od sebe a oddělovala je široká prašná cesta. Na ulici ani nikde jinde nebylo v padající tmě ani živáčka. Čchung-pa si pohrával s buddhistickým přívěskem kolem krku a vířil nohama prach, zatímco dívka sledovala, jak nad obrysem dalekých hor vychází srpek měsíce.

Obě děti překvapilo, když se zpoza rohu chýše vynořil jejich otec. V ruce nesl kus tykve. Dívka z ní letmo zavěťřila nádech hnilyby, přestože ji rozkrojili teprve ráno.

„Víš, co je dnes za den?“ zeptal se otec Čchung-py.

Uběhlo už několik let od doby, kdy venkované naposledy slavili některý z tradičních svátků představujících různé milníky v kalendáři. Po chvilce Čchung-pa zkusil odhadnout: „Svátek středu podzimu?“

Dívka si v duchu odfrkla: To snad nevidí ten měsíc?

„Druhý den devátého měsíce,“ řekl otec. „Dneska ses narodil, Ču Čchung-po, v roce Prasete.“ Otočil se k němu zády a rozešel se. „Pojď.“

Čchung-pa se nemotorně rozběhl za ním. Dívka je s odstupem následovala. Domy podél cesty se tmavě rýsovaly proti zšerelé obloze. Kdysi se tudy bála v noci chodit kvůli všem těm zdivočelým psům. Ale teď noc nejevila žádné známky života. Ožívali jen duchové, tvrdili zbývající vesničané, jenže duchové byli stejně neviditelní jako dech nebo *čchi*, a tak se nedalo určit, jestli tam opravdu jsou. Z dívčina pohledu to znamenalo, že se jimi nemusí tolik zabývat: děsila se pouze toho, co se vidět dá.

Odbočili z hlavní ulice a spatřili před sebou tečku světla matnou jako prchavý záblesk zpod očních víček. Linulo se z věštcovy chatrče. Když vstoupili, dívka pochopila, proč otec rozřízl tykev.

Ze všeho nejdřív jí ulpěl zrak na svíci. V Čung-li to byl tak vzácný úkaz, že její záře působila jako z říše kouzel. Plamen plápolal na výšku dlaně a na špičce se třepetal jako úhoří ocas. Bylo to úchvatné, ale zároveň z toho na člověka padala tíseň. V neosvětlené chýši jejich rodiny si dívka nikdy neuvědomovala, jaká je venku vlastně tma. Tady se ovšem ocitli v bublině světla a svíčka jí uzmula schopnost vidět, co se skrývá za jejími hranicemi.

Věštec předtím nikdy nezahlédla jinak než zdálky. Když si ho teď mohla prohlédnout zblízka, okamžitě jí došlo, že její otec rozhodně starý není. Věstec byl nejspíš tak letitý, že si snad ještě pamatoval dobu před příchodem barbarských císařů. Z mateřského znaménka na vráscité tváři mu vyrůstal černý chlup, který byl dvakrát tak dlouhý jako jeho řídká bílá bradka. Dívka od něj nemohla odtrhnout oči.

„Ctihodný strýčku.“ Otec se uklonil a podal věštci tykev. „Přivádím k vám osmého syna rodiny Ču, Ču Čchung-pu, za svitu hvězd bdících nad jeho narozením. Sdělíte nám jeho osud?“ Postrčil Čchung-pu dopředu. Chlapec dychtivě přikročil.

Věstec ho starýma rukama chytil za líce a otáčel jeho hlavou sem a tam. Zatlačil mu palci na obočí a do tváří, změřil si jeho oční důlky i nos a osahal tvar jeho lebky. Potom vzal chlapce za zápěstí a nahmatal mu tep. Ztěžkla mu víčka a na jeho obličej se rozhostil vážný, zvnitřnělý výraz, jako by naslouchal jakémusi sdělení shůry. Na čele mu vyrazil pot.

Čas se zpomalil. Svíčka zaplápolala a tma jako by se zvenku tlačila dovnitř. Dívce to nahánělo husí kůži, ale přesto byla čím dál napjatější.

Když věstec Čchung-povu paži konečně pustil, všichni nadskočili leknutím. „Povězte nám to, vážený strýčku,“ pobídl ho horlivě dívčin otec.

Věstec vyplašeně vzhlédl. Chvěl se po celém těle, když prohlásil: „Tohle dítě má v sobě výjimečnost. Viděl jsem to jasně jako den! Jeho činy přinesou jméno vašeho rodu čest po sto dalších pokolení.“ K dívčině úžasu stařec vstal a vrhl se jejímu otci k nohám. „Musel jste vést v minulých vtěleních vskutku ctnostný život, že jste si vysloužil syna s takovým osudem. Pane, je mi ctí, že vás znám.“

Otec k věštci ohromeně sklopil oči. Po krátké odmlce pronesl: „Pamatuju si den, kdy se to dítě narodilo. Bylo tak neudrživé, že nedokázalo sát, a tak jsem se vypravil až do Wuchuangského kláštera, abych vzdal oběť za jeho přežití. Dvacet *tínů* žlutých fazolí a tři dýně. Dokonce jsem mnichům slíbil, že jestli kluk přežije, ve dvanácti ho do kláštera přivedu.“ Zlomil se mu hlas: zoufalstvím i radostí. „Každý mě měl za blázna.“

Výjimečnost. Takové slovo znělo v Čung-li nepatřičně. Dívka ho slýchala výhradně tehdy, když otec vyprávěl příběhy z dávných dob. Z oněch zlatých, tragických časů, než se říše zmocnili barbaři. Z časů císařů, králů a generálů, z období válek, zrad a vítězství. A teď se měl výjimečným stát její prachobyčejný bratr Ču Čchung-pa. Když se na Čchung-pu podívala, jeho škaředý obličej zářil. Dřevěný buddhistický amulet kolem jeho krku se ve svitu svíčky zlatě zaleskl a proměnil ho v krále.

Když se obrátili k odchodu, dívka na prahu tmy zaváhala. Così jí přimělo, aby se ještě za starcem usazeným v kruhu světla ohlédla. Nato se došourala zpátky a shrbila se před ním tak pokorně, až se čelem dotýkala prachu a do nosu jí vnikal jeho mrtvolný, křídový zápach. „Úctyhodný strýčku. Vyvěštíte osud i mně?“

Bála se zvednout zrak. Popud, který ji sem dovedl, onen rozpálený uhlík v žaludku, zničehonic vyhasl. Srdce jí tlouklo jako splašené. Tepal v něm otisk jejího osudu. Do mysli se jí vloudila myšlenka na to, jak Čchung-povi koluje v žilách zářný úděl. Jaké to asi bylo, mít v sobě zárodek takového potenciálu? Na okamžik ji napadlo, jestli v ní podobné semínko nedřímá také a jen dosud netušila, že ho má hledat. Jen ho dosud neuměla pojmenovat.

Věštec mlčel. Dívka ucítila závan chladného vzduchu. Naskočila jí husí kůže a schoulila se ještě křečovitěji, aby tomu ledovému doteku strachu unikla. Plamen svíčky se zachvěl.

A pak jakoby zdálky uslyšela, jak věštec říká: „Nic.“

Dívku zachvátila tupá bolest až do morku kostí. Tak takové semínko si v sobě nese, takový ji čeká osud. Tehdy si uvědomila, že to celou dobu věděla.

Dny se vlekly. Rodinné zásoby žlutých fazolí se tenčily, voda už se málem nedala pít a dívčiny pasti čím dál častěji zely prázdnotou. Řada zbývajících vesničanů se vydala pryč po horské silnici vedoucí do kláštera a dál, ačkoli každému bylo jasné, že tím pouze vymění smrt hladem za smrt rukou lapků. Jen dívčin otec patrně chytil druhou mízu. Každé ráno stával pod narůžovělou nebeskou bání bez jediného mráčku, a jako by odříkával modlitbu, prokoval: „Však ono zaprší. Stačí, když budeme trpěliví a uchováme si víru, že Nebesa dostojí výjimečnému osudu Ču Čchung-py.“

Jednoho rána dívku při ležení v dolíku, který si s bratrem vyhloubila vedle chatrče, vytrhl ze spánku jakýsi hluk. Zazvulo ji to: oba téměř zapomněli, jak vlastně zní život. Když vyšli na cestu, uviděli něco ještě překvapivějšího. *Pohyb*. Než se nad tím stačili zamyslet, už se kolem nich burácivě řítily muži na špinavých koních, které jezdci pobízeli tak divoce, až se za nimi zvedal prach.

Jakmile se přehnali, Čchung-pa se roztřeseně zeptal: „Vojáci?“

Dívka neodpověděla. Nemyslela si, že takoví otrhanci mohou pocházet z oné černé řeky, která se tak nádherně blyštěla, ale vždycky jen v dálce.

Za nimi se ozval jejich otec: „Lapkové.“

Toho odpoledne se tři potulní zloději skrčili do prověšeného vchodu chatrče rodiny Ču. Dívce, která se s bratrem hrbila na posteli, připadalo, že svými postavami i odporným pučem zaplnili celou místnost. Z jejich oblečení zbývaly spíš potřhané cáry a rozpuštěné vlasy měli zacuchané. Byli to však první lidé, které kdy dívka viděla nosit boty.

Dívčin otec byl na takovou okolnost připravený. Proto vstal a přistoupil k lupičům s hliněnou nádobou v ruku. Ať se přitom cítil jakkoli, nedal na sobě nic znát. „Vzácní hosté. Nestojí to za moc a je toho jen málo, ale prosím, vezměte si, co máme.“

Jeden lupič mu nádobu vytrhl a podíval se dovnitř. Odfrkl si. „Nebud' takový škudlil, strejdo. Tohle určitě není všechno, co máš.“

Otec ztuhl. „Přisahám, že je. Sami se přesvědčte, že moje děti na sobě nemají víc tuku než churavé psisko! Už dlouho jíme jenom kameny, přáteli.“

Lapka se zasmál. „Ale nekecej. Jakýpak kameny, když jste pořád ještě naživu?“ S ledabylou kočičí krutostí do otce strčil, až se zapotácel. „Vy balíci z venkova jste všichni stejní. Cpete nám kuře a myslíte si, že ve spíži nenajdeme vykrmený prase! Naval zbytek, hajzle.“

Otec nabyl ztracenou rovnováhu. Cosi v jeho výrazu se změnilo. Překvapivou rychlostí přiskočil k dětem a popadl dívku za paži. Užasle vyjekla, když ji vytáhl z postele. Svíral ji pevně. Bolelo to.

Kdesi nad její hlavou otec prohlásil: „Vezměte si tu holku.“

V první chvíli ta slova nedávala smysl, ale pak ho najednou nabyla. Poté co jí rodina tak dlouho nadávala do darmošapek, otec konečně přišel na to, k čemu se nejlépe hodí: utratí ji ve prospěch těch, na kterých záleží. Dívka na lapky s hrůzou vytrřela oči. Co s ní pro všechno na světě mohou provést?

Jako by jí vyvrhel četl myšlenky, opovržlivě prohodil: „Tohohle prťavýho cvrčka? To nám radši dej nějakou o pět let starší a hezčí...“ Pak se zarazil, protože mu svitlo, a rozchechtal se. „Hrome, strejdo! Takže je to pravda, co všechno vy venkovští burani neuděláte, když vám fakt teče do bot.“

Dívku přepadla nevěřící závrát, když si vybavila, co si šeptala děcka z vesnice. Že v jiných vsích, které na tom byly ještě hůř, si sousedé vyměňovali své nejmladší děti, aby zahlali hlad. Děcka se chvěla ustrašeným vzrušením, ale žádné z nich tomu ve skutečnosti nevěřilo. Byla to jenom báchorka.

Jenže když teď holka viděla, jak se otec vyhýbá jejímu pohledu, došlo jí, že to báchorka není. V návalu hrůzy se začala bránit, ale cítila, jak se jí otcovy prsty zaťaly do masa pevněji, a tak propukla v natolik úpěnlivý pláč, že se ani nedokázala nadechnout. V onom hrůzostrašném okamžiku si uvědomila, co její osud ve znamení *nic* doopravdy znamená. Myslela si, že je prostě odsouzena k bezvýznamnosti, že nikdy ničím nebude ani nevykoná nic, na čem by záleželo. Ale to se mylila.

Byla odsouzena k smrti.

Zatímco se kroutila, brečela a vrískala, lapka se k ní vrhl a vyrval ji z otcova sevření. Rozkřičela se ještě hlasitěji a pak dopadla na postel, kam ji lupič odmrštil tak prudce, až si vyrazila dech.

Znechuceně zavrčel: „Chci se najíst, ale takový špíny se dotýkat nebudu.“ A praštil otce pěstí do břicha. Vlhce to mlasklo a otec se zlomil v pase. Dívce mlčky spadla brada. Čchung-pa vedle ní vyjekl.

„Tady je něco dalšího!“ zavolal lapkův kumpán z kuchyně. „Zakopal to.“

Otec se zhroutil na podlahu. Lapka ho nakopl pod žebra. „Tak ty si myslíš, že nás oklameš, ty želví sémě? Vsadil bych se, že toho tady máš poschováváno mnohem víc.“ Kopl ho znovu a pak ještě jednou. „Tak kde to je?“

Dívka si uvědomila, že zase popadá dech: ona i Čchung-pa vřeštěli na zločince, ať toho nechá. Pokaždé když se těžká

bota zakousla do měkkého masa, jí tělem projela tak palčivá bolest, jako by lapka kopal přímo do ní. Navzdory tomu, nakolik jí otec dával najevo, že mu na ní ani za mák nezáleží, byl stále jejím *otcem*. Děti jsou svým rodičům nadsmrti zavázány a svůj dluh nikdy nemohou splatit. Zaječela: „Už tu nic není! Prosim přestaňte. Nic tu není. Nic tu není —“

Lapka ušetřil otci několik posledních kopanců a pak toho nechal. Z nějakého důvodu dívka věděla, že to s jejím žadoněním nijak nesouvisí. Otec ležel bez hnutí na zemi. Lupič si přidržel a za drdol na temeni mu nadzvedl hlavu. Otci odkapávala ze rtů krvavá pěna a obličej měl sinalý. Lapka zhnuseně zabručel a nechal hlavu spadnout.

Zbývající dva lapkové se vrátili s druhou nádobou fazolí. „Kápo, tohle je asi všechno.“

„Do prdele, dva džbány? Koukám, že tihle by fakt za chvíli chcípili hladý.“ Nato vůdce pokrčil rameny a vyšel ven. Jeho dva nohsledi se odporoučeli za ním.

Dívka a Čchung-pa se hrůzou i vyčerpáním tiskli k sobě a zírali na místo, kde v rozvířeném prachu ležel jejich otec. Jeho zakrvácené tělo bylo schoulené tak pevně jako plod v děloze: odešel z tohoto světa rovnou připravený na další znovuzrození.

Noc byla dlouhá a plná nočních můr. Po probuzení to ovšem bylo ještě horší. Dívka ležela na posteli a dívala se na otcovo tělo. Osud ji předurčil k záhubě a právě její otec se chtěl zasadit o jeho naplnění, ale přitom takový úděl potkal jeho. Ačkoli se chvěla pocitem viny, věděla, že to na věci nic nezmění. Bez otce a bez jídla jí nicota tak jako tak otevírala náruč.

Pohlédla na Čchung-pu a trhla sebou. Měl otevřené oči, ale slepě civěl do doškového stropu. Jako by ani nedýchal. Dívka se na okamžik zděsila, že také zemřel, ale když s ním zatrásla, tiše zalapal po dechu a zamrkal. Děvče si se zpožděním vzpomnělo, že bratr přece zemřít nemůže, protože v opačném případě by sotva dosáhl něčeho výjimečného. Jenže ani takové vědomí ji neuchránilo před tím, aby v ní pobyt v jedné místnosti se dvěma prázdnými lidskými skořápkami, z nichž jedna byla živá a druhá mrtvá, nevzbuzoval tu nejstrašnější osamělost, jakou kdy zažila. Celý život kolem sebe měla lidi. Nikdy ji ani nenapadlo, jaké to bude být sama.

Podle tradice příslušelo Čchung-povi, aby obstaral poslední povinnost potomka vůči rodiči. Místo něj ovšem otce za ledové ruce chytila dívka a odtáhla mrtvolu ven. Zbyla z něj jen kost a kůže, takže to zvládla. Položila ho na zažloutlou zeminu za domem, chopila se motyky a začala kopat.

Slunce vyšlo a peklo krajinu, dívku i všechno ostatní pod sebou. Dívčino kopání se podobalo spíš pomalému oškrabávání jednotlivých vrstev hlíny, jako když řeka stovky let vymílá koryto. Stíny se zkrátily a pak zase prodloužily. Hrob se pomaličku prohluboval. Dívka si postupně uvědomila, že má hlad a žízeň. Nechala hrob být a našla ve vědru trochu kalné vody. Nabrala ji rukama a napila se. Snědla maso určené k vytírání hrnce, otřásla se nad jeho svíravou chutí a potom odešla do chatrče, kde se dlouze zadívala na dvě vysušená tykvová semínka položená na oltáři předků. Vybavila si zvěsti o tom, co se prý člověku stane, když pozře obětinu duchům: duchové si pro něj přijdou a budou mu spílat, dokud neonemocní a nezemře. Ale byla to pravda? Dívka nikdy neslyšela, že by se to někomu z vesnice přihodilo — a pokud nikdo duchy

neviděl, jak mohl s jistotou tvrdit, co dělají? Stála tam a užírala se nerozhodností. Nakonec nechala semínka netknutá a vrátila se ven, kde prohrabala záhon loňských podzemnic olejných a mezi nimi objevila pár dřevnatých výhonků.

Když jich spořádala polovinu, podívala se na zbytek a zvažovala, jestli je dá Čchung-povi, nebo se spolehne na to, že se o něj Nebesa postarají. Nakonec ji špatné svědomí dotlačilo k tomu, aby šla zase dovnitř a zamávala arašídovými výhonky bratrovi nad obličejem. Jakmile je spatřil, cosi v něm zadoutnalo. Chvilku sledovala, jak mu do žil vlévá novou krev povýšené rozhořčení, že mu přece měla dát všechno. Ale pak jiskra vyhasla. Dívka pozorovala, jak se mu rozostřuje zrak. Nechápal, co to znamená, že tam jenom tak leží a nejí ani nepije. Vyšla ven a pokračovala v kopání.

Když slunce zapadalo, hrob byl hluboký sotva po kolena a na dně měl tutéž žlutavou barvu jako nahoře. Dívka by se nedivila, kdyby to takhle vypadalo až do zemských hlubin, kde v podsvětní říši Žlutých pramenů sídlí duchové. Vlezla do postele vedle strnulého Čchung-py a usnula. Ráno měl bratr pořád otevřené oči. Dívka netušila, jestli spal a vzbudil se brzy, nebo takhle probděl celou noc. Když s ním zatřásla tentokrát, začal dýchat rychleji. Ale i to působilo jen jako reflex.

Zase kopala celý den a dělala si přestávky pouze na vodu a burákové výhonky. Přitom tam Čchung-pa pořád ležel a nejevil žádné známky zájmu, ani když mu přinesla pití.

Třetího dne ráno se probudila před svítáním. Osamělost ji sevřela ještě tíživěji než předtím. Vedle ní bylo na posteli prázdno: Čchung-pa zmizel.

Našla ho venku. Ve světle měsíce se rýsoval jako bledá skvrna po boku beztvaré hroudy, která bývala jejich otcem.

Zprvu si myslela, že spí. Dokonce ani když si klekla a dotkla se ho, ještě dlouho nechápala, co se stalo, protože to vůbec nedávalo smysl. Čchung-pa měl přece vystoupat až ke hvězdám, měl přinést čest jejich rodovému jménu. Jenže byl mrtvý.

Dívku zarazilo, že má zlost. Nebesa přislíbila Čchung-povi život, aby mohl dosáhnout slávy, a on se ho mrknutím oka vzdal. Nicotu si sám zvolil. Dívka by se na něj nejraději rozkřičela. Ona měla nicotu vepsanou do osudu. Ona na výběr nedostala.

Klečela tam notnou chvíli, než ji upoutal třpyt na Čchung-pově krku. Buddhistický talisman. Děvče si vzpomnělo na otcovo vyprávění, jak se vydal do Wuchuangského kláštera, aby se pomodlil za přežití svého syna, a co přitom slíbil: že pokud Čchung-pa bude žít, tak se chlapec do kláštera vrátí a stane se mnichem.

Do kláštera — kde je jídlo, střecha nad hlavou a bezpečí.

Cosi se v ní při tom pomyšlení zachvělo. Vědomí vlastního života hluboko uvnitř: onoho křehkého, záhadně drahocenného plamínku, který si přese všechno tak tvrdošijně chránila. Nedokázala si představit, že by se ho zřekla ani jak je možné, že Čchung-povi připadala taková možnost snesitelnější než šlapat dál. Rozpustit se v nic byla pro ni ta nejstrašlivější vidina na světě — ještě horší než strach z hladu, bolesti či jakýchkoli jiných strastí, které život může přinést.

Natáhla ruku a dotkla se amuletu. Čchung-pa se rozhodl pro nicotu. *Jestli přijal můj osud a zemřel... možná že já můžu přijmout ten jeho a žít.*

Sice se nejmíc ze všeho bála nicoty a smrti, ale to jí nebránilo mít strach z toho, co jí asi čeká. Prsty se jí trásly tak silně, že trvalo dlouho, než z bratrovy mrtvolky stáhla šaty. Svlékla

si sukni a vzala si na sebe Čchung-povy kalhoty a halenu sahající po kolena. Rozpustila si drdůlky, aby jí vlasy vlály jako klukovi. A na závěr sundala bratrovi z krku talisman a připnulá ho sobě.

Když s tím byla hotová, vstala a svalila obě těla do hrobu. Otec navěky sevřel syna v objetí. Zahrnout je jí dalo za brat: žlutá zemina se v obláčcích vzdouvala z hrobu a leskla se ve světle měsíce. Konečně dívka odložila motyku. Narovnála se — a potom ucukla hrůzou, když na opačné straně zasypaného hrobu zpozorovala dvě nehybné postavy.

Vypadaly jako oni, jako by zase ožili. V měsíčním svitu tam stál její otec a bratr. Ovšem stejně, jako čerstvě vylíhnuté ptáče rozpozná lišku, i dívka vycítila hrůznou přítomnost čehosi, co nepatřilo — *nemohlo patřit* — do obyčejného lidského světa. Ucouvla a zachvátil ji děs, protože se dívala na duše ze záhrobí.

Přízraky otce a bratra se od jejich podoby zaživa lišily. Jejich snědá kůže vybledla a získala pudrový nádech, jako by ji kdosi pomazal popelem, a na sobě měli hadry vybělené na kost. Otec neměl vlasy stažené do drdolu na temeni jako obvykle, ale zacuchaně mu splývaly na ramena. Duchové se nehýbali a chodidly se tak úplně nedotýkali země. Vyhaslým pohledem zírali do prázdna. Z jejich semknutých rtů se linul bezeslovný, nesrozumitelný šepot.

Dívka na ně třeštila oči ochromená hrůzou. Byl to horký den, ale jako by veškeré teplo i život v jejím nitru vysál chlad čišící z přízračných postav. Vybavil se jí zlověstný, mrazivý dotek nicoty, který pocítila, když si vyslechla svůj úděl. Roztřásla se, až jí zadrkotaly zuby. Co to znamená, že zničehonic vidí mrtvé? Upomínala ji snad Nebesa na ono nic, které jí bylo předurčeno?

Chvěla se po celém těle, když odtrhla pohled od duchů a zamžourala tam, kde se ve stínu hor vinula silnice. Nikdy ji nenapadlo, že z Čung-li odejde. Ale Ču Čchung-povi bylo souzeno odejít. Bylo mu souzeno přežít.

Ochladilo se ještě víc. Dívka se polekala, když na kůži ucítila cosi studeného, ale skutečného. Bylo to jako hebké, laskavé pohlázení — pocit, který se jí už dávno vykouřil z paměti, a teď se na něj mlhavě rozpomínala jako ve snách.

Nechala nevidoucí duchy šepotat v dešti a rozešla se.

K Wuchuangskému klášteru dorazila za deštivého rána. Našla tam kamenné město, které se vznášelo v oblacích a vysoko nad hlavou se leskly obrysy mokrých zelených střech. Brána byla zavřená. Tehdy dívka zjistila, že dávný slib nuzného vesničana neznamená vůbec nic. Představovala pouze jednu kapku v obrovském moři zoufalých chlapců, kteří se tlačili před klášterním portálem, žadonili a volali po vpuštění. Odpoledne se z brány vynořili mniši v šedém rouchu a začali na ně rvát, ať se seberou a zmizí. Chlapci, kteří tam strávili celou noc, a také ti, jimž už došlo, že čekat je marné, se odpotáceli pryč. Mniši se zase stáhli za hradby, přičemž odnesli těla těch, kteří mezitím zemřeli, a brána se za nimi opět zavřela.

Zůstala tam pouze dívka, opřená čelem o studenou klášterní dlažbu. První noc, pak druhou a potom třetí, v dešti i v narůstajícím chladu. Klimbala. Tu a tam, když si ani nebyla jistá, jestli sní, nebo bdí, měla pocit, že na okrajích zorného pole vidí, jak kolem ní procházejí bledá bosá chodidla. Ve chvílích, kdy zrovna byla při smyslech a utrpení se vystupňovalo, myslela na bratra. Kdyby byl Čchung-pa naživu, přišel by do Wu-chuang a čekal by tu stejně jako ona. A jestli